

מכים עד שהמקל נשבר

77-ע
המריד כהן להכות במשך כל השיעור, לפעמים
כדי להדגיש נקודות כ"י להשליט מרד. אף כי הור"ר
בני הרמשים האלה חוקים ואם המריד עצמו
שיכנע אתו ש"אז מכין אתכם למה שאתם עושים
היתקל בן כשטור. ואם המבט הורה חוק יות"ר.
האמנתי שיכולו להיות מכה חזקה יותר. מרד שני,
חשבה, אם זה ההיגיון, מרדו של צבי חייל גם
מבטור ברמת ובתחת באש מעל ראשו. הרי גם כשר
ידר לעברו.

מחלות בשירות בתיאור מסתערים

איור: איציק רנרט

"אני מאשימה גם את הפיקוד"

[illegible]

שלא יהיו פצועים

במאסר ה'92 מנן מרדו בגררש לסיביר וביקש ממנו לסיביר
 קיום הכנה לסירוב – במקום השואה כמוריד שני טון נגיד
 לעורבים איש מכות, קו ביקש שלא היה מועיל

“כריע” אמר קובי, “הביט שלומיך והיה שיהיה שני טון
 היחידה המפקד אמר לו באופן מפורש לא לענות בחילום
 לא העביר אלי לא הפקודה ואת חיל האוויר. ביקש
 מפקד היחידה שהתעורר לא העביר אלי כלום. חזן קובי
 רצה להכות משהו ולוודא שלא יפצע כל מה שחזר

ליאת רון

קובי ורחל ביקשו להתראיין למסרה אחת: טיהור שמו של קובי. להוכיח שמדובר בעור תסמונת ש"ג צה"לית, אחת מרכות. קובי הוא היום בן 23, סטודנט להנדסאות בניין, בתקופת הבחינות. המשפט של נחלם על הריכוז שלו. על השמיות. רחל, אישה שמופנה, מנהלת בכירה במשרד החינוך, מחזיקה שקית ניילון יחסי גודל מלא במסמכים, שאספה מחוץ שנורע לה על המברה:

שיעור בעיצות

והנה מצינו בפרה בקשר לביטוי?
 "אָ שום רבנן דמורין. הכל כמדת
 כבי ארבע עיקריות: אטיסיות, ספיה, כו
 שו וי. אָ ערבת כעצמי ורבים יותר המורים.
 צריך להבין שמעודה שלנו נעשים כלילה הרבה
 פעמים קורה שחנה נפרד. מתפללים עליך עסי
 רות אנשים. קיראות "עלינים", וירקות אבנים,
 וא שחור כיו עבודת אתה צריך להוציא נאי
 רם תהיה משפחה שלו. כלום מתגלים עליך
 בהיסטוריה. אין כל ברייה אלה להיבן כבוד.
 שחשם כעם שלמרת. זה בדרכי. חזון היה אתה
 יקבל ביטחון עצמי, שלא משנה מה יקרה, אתה תצליח לעבוד את

[illegible]

10 במארס 92 נערך השיעור השביעי בקורס "הכנה לסור" בתחילת המסע. נכחו: מפקד הצוות, מפקד השור ומרדכי הקורס, סמל קובי בלח, התחייבים שבוכל הגב בדוממה, עיניים עצומות, ידיים מאחורי הראש ורגליים מפותקות. סמל אלון צמד לבחון אותם בעמידה בלחץ. המרדכים צפו בדריכות בתגובות התחייבים, ניסו לאתר כאלה שיבארו את ההשתתפות בזמן פעילות אמר, אלון צמד מבין הנהג, נגע, נזן את סתירה. דור, בעת. הורעו אלון צריכים לספוט את התחייב לקחת נשימה מועקה, כמו שלמרן, ולהגיד בקור רוח את מספרם האישי. התגליבם כאלה, אומרים הלהחיים, הם עתיד שיגרו ביחירה. עוד משובה בדרך החושל.

אחד התחייבם לא הרגיש טוב בתחילת השיעור. אף פנה למפקד ובקש שיחורר. המפקד סירב. לסמל אלון אמר אותו מפקד, שאם התגליב ירים את יור, צריך לשחרר אותו רק כדי לשלוח מים.

השיעור התנהל בסדר מופתי, עד לרגע בו דור סמל אלון עקם בכטנו של אותו התחייב, את ציפה לתגובתו. בן הקורס נאנשם עמו ולומר את מספרו האישי, התקפל לתוך כמכאבים. אף אותו למפרא, ממע לבית החולים ולחדר הניתוח. הרומאים הסירו תחביה ממשע הור.

אסתר סלמוביץ: "לא חיפשנו נסמה"

קובי אלון. "קורבן של המערכת"

לחניך הפצוע קוראים משה סלמוביץ'. בנה של חברת הכנסת ממלאת מקום יו"ר הכנסת. אסתר סלמוביץ'.

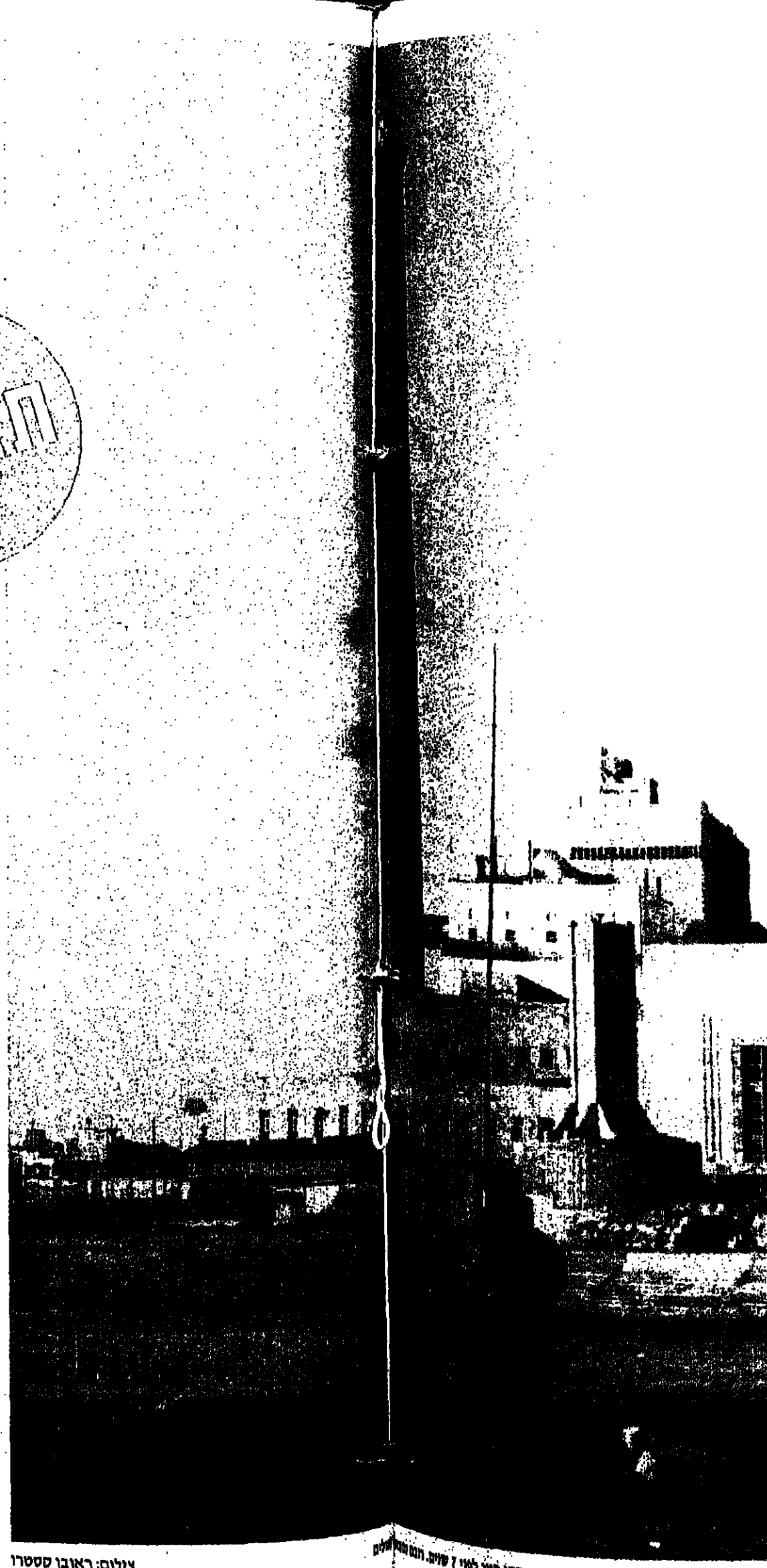
נסתתה חקירת מצ"ח. תחילה הוחלט להעמיד את קובי אלון
 שסמעה תבייח או באגודה. אחרי כמה שבועות, כששאל מה
 דורו עם התלונה, אמרו לו במספרים שהעניין טובל ובוטל, אבל
 בישה הורשים וערסים ושבעה יום לאחר שחורפו, נגדו, נגדו,
 מרות החלטה הקדומה, ח"כ בכית הדין האבנאי. הוא נסמט
 הורשע בארבעה אישומים של שררה כלפי הנדק הנדננות שאינה
 ולמה, נגדו לארבעה חודשי עבודות שירות, שהופחתו, אחרי

קשר השתיקה בחברת החשמל

העובדים מתוורק ההנהלה ידעה למה

עשרות מעובדי חברת החשמל עומדים להגיש תביעה של עשרות מיליוני שקלים נגד החברה. רבים אחרים מחתימים לראות מה יקרה. באשך שנים הם עבדו ללא כל אמצעי מיגון עם אסבסט, חומר מסוכן הגורם למחלת האסבסטוזיס ולסרטן. חלקם נפטרו. חברת החשמל, הם טוענים, ידעה שהחומר מסוכן, ולא נקטה שום אמצעי זהירות. היא שלחה אותם לבדיקות, גילתה שהם חולים – אבל הסתירה זאת מהם ושלחה אותם להמשיך לעבוד עם החומר המסוכן ללא כל אמצעי הגנה. מוות בתחנות הכוח

דורית גבאי

תחנת הכוח רדינג בתל-אביב. 88 עובדים נבדקו כאן לפני שנים והחשד

פני שבע שנים קיבלו כ-500 העובדים בתחנות הכוח בארץ הוראה מנהלת חברת החשמל: התייצבו לצילומי ריאות – ומיד.

"שאלנו את ההנהלה מה קרה מתאם", נזכר א.ב. כיום בכיר בתחנת הכוח רדינג בתל-אביב, "אבל אמרו לנו: 'מה אכפת לכם למה אתם שואלים יותר מדי שאלות? הרי עושים לכם טובה, דואגים לכם, או כלו להיבדק'."

חברת החשמל נהגה באורות עמומים. היא לא סיפרה או לעובדיה את מה שכבר היה ידוע לה – שהאסבסט, המשמש כחומר בידוד בתחנות הכוח, מסוכן לבריאותם. העובדים לא קיבלו כל הדרכה בשימוש באמצעי מיגון. חמור יותר, החברה לא גילתה לעובדיה כי ידוע לה שכמה מהם כבר חולים באסבסטוזיס, מחלה שגורם האסבסט.

העובדים גם לא התעקשו לקבל הסבר. "חשבנו לתומנו שאם לא אומרים לנו כלום, סימן שהכל בסדר וכולנו בריאים", מספר אחד מהם. "חשבנו ללוש את האסבסט בדיים, בלי כפפות, בלי מסקפה מגן, בלי מסיכת או אמצעי כסחיחות אחרים. נשמנו את הסיבים של האסבסט לתוך הריאות, ולא העלינו על רעיתנו שהחיים שלנו הדרווח הרפואיים על מצבם של העובדים נמסרו או לידיו של ר"ר ניראל סיקסטון, רופא חברת החשמל. לא ידוע מה עשה בהם, אבל עובדה היא שרק העובדים שמצבם הבריאותי היה חמור מאוד ומנו לבוס קפה במשרדי ההנהלה. ייש קיצוצים", נאמר להם, "או בואו ננסה על מנסיה מוקרמת עם תנאי פרישה מכובדים."

רק בדרך מקרה, כמה שנים מאוחר יותר, נודע לעובדים רבים כי חלו במחלת האסבסטוזיס. אחרי שהתאוששו מהחלה, התחילו לדבר על מיצויים. תחילה ניסו לסגור עניין בקשת עם ההנהלה, באמצעות הוועד, לרבריהם. יור ודע העובדים, יורם אברקוביץ', הבטיח: "חכו בסבלנות, יהיה בסדר". עבר זמן רב, וההנהלה לא שלחה צ'קים, אפילו לא ימנה את העובדים למשא ומתן על המיצוי. שוב פנו העובדים לאברקוביץ'. הפעם איימו בתביעה. אברקוביץ', הם מספרים, הבחיר להשי: "אף אחד לא תבע ולא יתבע את חברת החשמל, וני שיעיו לעשות את זה – לא יקבל תמיכה מהוועד בשום מקרה, לעולם."

עבר עוד קצת זמן, והעובדים העזו לשבור את הכלים. לחוצים מהשמעות על עוד תביעות לעבודה, שיצאו לפניהם מוקרמת, חולים באסבסטוזיס, בסרטן ריאות ובמחלות נוספות שגורם האסבסט. הפחד גבר כשהחל מהעובדים נפטר.

לפני שנה פנו העובדים לעורכי הדין דוד אחיטוב וחיים וליכוב, ולר"ר הרר רון – רופא ומשפטני, המייצגת בתביעות נזיקין. התביעה נגד חברת החשמל תוגש בקרוב לבית המשפט המחוזי בירושלים. מופיעה בה רשימה של 26 איש, שחיים מהם אלמנות של עובדי החברה שנפטרו מסרטן הריאות, שניים אחרים חולים במצב אנוש. זה רק כוח החלוצי. עשרות עובדי תחנות הכוח כבר הודיעו כי כוונתם להצטרף לתביעה.

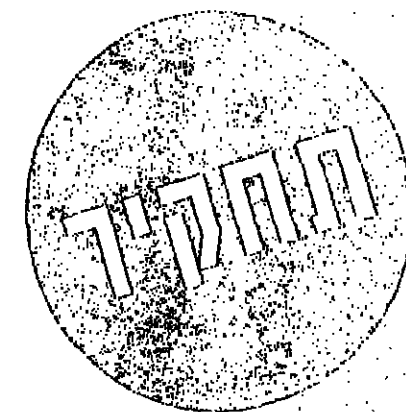
מאות עובדים נוספים ממתינים בשקט. הם רואים בחברת החשמל מעצמה גדולה, שעלולה לנתק אותם מפרנסתם. חלקם עדיין עובדים בחברה, לאחרים יש קרובי משפחה המועסקים בה. חשש ממכתבי התיאורין דוחק הצידה את הכעס, מחליש את יכולת המאבק על הזכויות. זו גם הסיבה לכך של המרואיינים למכתבה הזו, בהם גם אלה המופיעים במכתב התביעה, סירבו להיחשף בשמותיהם. "לקח לנו הרבה זמן עד שהעזנו לצאת נגד חברת החשמל, לא צריך להוסיף חטא על פשע. אם החברה חרד שפנינו לעיתונות – זה יגרום לנו הרבה נזק".

סיבי האסבסט מחפזים באוויר

א.ב. מנטינר בן 68, מתקשה לשמור על איפוק כשהוא נזכר כימים בהם הלך לרוג כים, עסק בספורט, בא כל בוקר לעבודה בתחנת הכוח. במשך 40 שנה יצא לעבודה כ-5 בוקר, חזר הביתה בשעות אחר הצהריים המאוחרות. א.ב. היה ממקימי תחנות הכוח חיפה, אשקלון, אשדוד, אילת, תרצה, טכזה שבגליל וחלק מיחידות תחנת רדינג בתל אביב. התחיל כמעל פשוט, הגיע לתפקיד מנהל עבודה בכיר. כל השנים סירב "לשבת במשרד וחלק הריאות בלפון", התעקש לצאת לשטח. חזר הביתה עם בגדים שחורים מתי, ולעיתים מלאים סיבי אסבסט.

האסבסט משמש כחומר בידוד. מכסים בו צינורות, דוודים, ארובות וטנדרים ביטוח. המינרל הזה מסוכן לבריאות רק כשהוא מתפזר, ואכן הסיבים מגיעים למערכת הנשימה. בתחנות הכוח נחשף החומר לסמפרטורות גבוהות ולשינויים קיצוניים, וסכנת ההתפרדות גדלה.

"כשהיה מיצין או מיגע את כוודים או צינורות, קודם כל היינו צריכים לתת את שיכבת הבידוד העשויה אסבסט, כדי להגיע לצינור עצמו ולחנק את המיפגע", מסביר א.ב. "בדגם שחזרתי את האסבסט, הוא מתפזר לאבק ולסיבים, שאותם נשמנו לריאות. אף אחד לא אמר לנו שצריך להשתמש בכפפות, מסקפה מגן, חליפה, לא ידענו שאנחנו מסכנים את החיים שלנו, גם כשהוכחנו את שכונת הבידוד העשויה אסבסט, לשנו את

החומר בדיים, כלי להסתמך בכפפות. זה חומר נעים, רר, וכשהשמש זורחת עליו הוא נוצץ כמו יהלומים.

לפני 12 שנה זה החלי, "מתאם הרשמי קסיים בנשימה היו לי התקפות של מתקן מיעקה כחזה. לא יכולתי לנשום. לאט לאט התקפתי לטפס לגובה הארובות, מכזה כמו 300 מטר, ונאלצתי לעשות בדרך למעלה הרבה הפסקות. לפני כן הייתי מרלג את הגובה הזה בסלילות".

א.ב. הצליח להשיק מעמר בעבודה שלוש שנים, יצא לפנסיה מוקדמת. בריעבר נודע לו שכבר או לקה באסבסטוזיס. חברת החשמל, אף שירעה את הסכנות שבאסבסט, ניתנה למנוע ממנו לפרוש. "החברה התחננה שאשאר, ואפילו הציעו לי עבודה ניהולית משרדית. אבל אהבתי את השטח".

א.ב. התכוון להגשים חלומות רבים אחרי שייצא לפנסיה. תכנן לטייל בעולם, לצייר, ליהנות מהחיים. אבל ההחלמה במצבו הבריאותי השיגה אותו. "לא יכולתי ללכת לים או סתם לצאת החוצה, כי התקפתי לשרות במקום לא ממוזג. לא יכולתי ללכת יותר מכמה צעדים בבת אחת, איברתי את שיווי המשקל וסבלתי משיעול כרוני". לפני ארבע שנים פנה א.ב. לרופא ריאות בבית החולים תל השומר. הבדיקות הראו כי הוא סובל מאסבסטוזיס. הבדיקות הלאומי קבע לו 20 אחוזי נכות. לפני שנתיים לקה במוטסליומה – סוג סרטן גריר הנגרם כתוצאה מחשיפה לאסבסט. הוא עבר ניתוח להסרת הגידול בריאה השמאלית. בספטמבר 92 נקבע לו 60 אחוזי נכות רפואית ו-30 אחוזי נכות נפשית. עקב חיסמונת פוסט-טראומטית, נכות נפשית, אב, נקבעה כמעט לכל אותם העובדים שלקו באסבסטוזיס.

"יש לי חרדה מתמדת. סוג הסרטן שממנו אני סובל הוא גור ריון מוות שאין עליו חגיגה. הגידול הזה קטלני. מה שנשאר לי זה רק לשבת ולחכות למוות. ניתקתי קשר עם החברים, כי אני לא רוצה שירחמו עלי. איברתי את העניין בדברים הכי פשוטים בחיים".

אחרי שנודע לו שהגורם למחלתו הוא החשיפה לאסבסט, פנה א.ב. לחברת החשמל והציג בפניהם את המסמכים הרפואיים. מאנץ כוח אדם קיבל תשובה קצרה: "אנא פנה לביטוח הלאומי, כי הנשוא הזה לא מענייננו". כשניסה למסור את המסמכים הרפואיים לרופא החברה, ר"ר סיקסטון, הוא סירב לקבלם. 40 שנה נתתי את הנשמה לחברת החשמל, עכשיו היא מתעלמת ממני".

הרופא לא אומר מלה

י.מ. עבר בתחנת הכוח בחיפה ונמסר לפני שנתיים, בדיוק שנה אחרי שנודע לו כי הוא סובל מאסבסטוזיס. מותו הפתאומי הדהים את חביו, הפחיד אותם. עוד שלושה עובדים בתחנה בחיפה נפטרו באותה תקופה. אחרי אחרי השני, כולם חולי אסבסטוזיס.

י.מ. בן 55 במותו, התחיל לעבוד בחברה כמעל פשוט, סיים כמנהל בכיר. לפני שבע שנים נכשע להוראות ההנהלה והלך לעשות צילומי ריאות. נהגלו כתמים לא מוזהים בריאות, סימני מחלת האסבסטוזיס. אבל אף אחד לא אמר לו את זה, אף אחד לא הסביר את הסכנה.

"בייעבר נודע לנו שהצילומים הגיעו לידי של ר"ר סיקסטון, מספרת אשתו, "הוא רופא תעסוקתי. הוא בטח ידע מה זה אסבסטוזיס. אבל הוא לא אמר מלה ולא הוודר אותנו. אחרי שבעלי עבר את הבדיקות האלה, הוא המשיך להיחשף לאסבסט".

אסבסטוזיס: אין תרופה

י"י חלת אסבסטוזיס שייכת לקבוצת מחלות ריאה הגורמות כתוצאה מחשיפה לאבק, מסביר ר"ר יושיע לזק, ממשטרת ריאות ונעצת רשויות בתביעות נזיקין. "הגוף תלוי בזמן חשיפה. המחלה מופיעה לאחר תקופת חשיפה הנמשכת בין שנתיים ל-30 שנה. גורמת לפגיעה בתפקוד הריאות. למחלה אין תרופה, שכן היא גורמת לתוס היריקמה הריאתית והצטלקותה. גם אם תחשיף פה לאבק האסבסט נטפיק בשלם מסיים, המחלה תמשיך להתפתח. אולם קצת אטי יותר".

החשיפה לאבק האסבסט גורמת לשכיחות תופעת מחלות נלוות לאסבסטוזיס, כמו: סרטן הריאות וסרטן טמאיר של קדם הריאה והלב (מקוטלוגומה). המחלה נחשפת לפני יותר מ-30 שנה, לאחר שנמצא כי פועלים שכבו סביבתם מלחמה במדבר, כשהלך קלמח, העולם השני, נחשפו לאסבסט. לקימתם של תושבי ריאות לקי

כבר שותיים מסתובבים ראשי אגף התיכון וכוח האדם בצה"ל עם חיך מיסתורי. כבר שותיים לוחשים שם שאוריטמו מתחילה המהפכה שתשנה את פניו של הצבא ללא הכר ותהפוך אותו לקטן, מהיר, מקצועי, אלגנטי, דיגיטלי. רק שבשבועות האחרונים מתברר שמה שהיה הוא שיהיה, ואין חדש תחת השמש ■ פה יקצרו שירות בחדושיים, שם יסמרו איזה אזור עובד צה"ל. מקסימום יקטינו את מספר הבנות המגויסות ■ הנח"ב הבטוח של חוסר חזון

חילוקת בטיחות. מכאן הן יוצא לשירות צבאי קצר יותר, עם חרבה מחזות אפשרויות

שנה שלמה, עד 97' ער 99', ממשק שטח לטוט, בנותן, עוד
אזורים אחרים ערביי צ'ר, כייציקי גרורו שחלק ניכר מן
הפרישה שום דומים התבצע בתוך בעלות משולש.
כיוון שגרור הצבא איננו אילוקי, אנו תחובת הגרור הצבאי
ואנו נתון קטן וחקו קטן תחובת אחר צבאי - מחתלים -
אנו מאל אל צ'ר. או אורחים עזבנו את ספיח אחר, ושיש
אנו קטור של שני. כך 96' נבקר עד חרש למספר החליות
שישרתו בבבא, שראו נמור 6' אורחים ממספר החליות
המשרתות דורם. כך כעשי, בשל צ'ר השירות של תחובת
10' חרש, שחלקי הספיר שבחן הספיר תחובת הכנסת רגל,
והתבצלה לא מבושלת, כמו תצפיתיות אוייר. כך ערשי
מקצו הצבא באורח השירות של חליות כמקצועות המכובות
לא קיימים, אנכן, אנו חל קיימים, לפה השירות אוחו
וגיסות אוחו לכללי. דומה: שחל מחילים לשירות תחובת
כשנים השירות כמו מידה תחובת, הנוכח מנסבות המכובות.
ויש גם עצם ללבוש הצבאי, נצרי רגלי, נצרי גרש -
לא גוננים. כמו ממות. מניימים בשנה - שחם למעשה סיפה
של העיניו של גרור מוחה - ישיכילי לשורח 24 חרש, למעט
אלה שתרובו לשורח אלו ויתר חל לשכין אוחו בחיות.

שיילכו ללמוד

מקור נוסף בעליו הוא התאגדות של השמרנות והוא פרק המיסטאות. כמו למשל: הנהגות מתחבנות בשנים חסרות תאריך, את דף התקנתה נבחרה, מפעלך נודד, אלא מה זה בדיקת אם את לא עוסקים כל יום, כל שנים, טיבן דף התקנתה של גחלי, כשכל מה שלמים, להם משכורות את חיפה העתודה האקדמית, לה מתכונים להוריל בשנים הקדמות, את נסיעת הוועדות, לחיל, אילויות תעריפים, מתכונים לעצור, או אולם בדיקת מה מתכונים לעצור.

[illegible][illegible][illegible]

לפצורים אדחים, משלמים יותר

[illegible]

לא
דוֹעִים
בָּנוֹת

אלכס פישמן

[illegible][illegible][illegible]

הסכנה כבר חלפה

על פי בדיקות תקופתיות שנערכות בביקור מסור העגלה והמשרד לאיכות הסביבה, רמת סיכני האסכסס בתחנת הרכוס של חברת החשמל נמצאת כיום מתחת לחוק. לרובי צילה עני, ברנו, ופיטר מגנסו, מפקח עבודה ראשי במשרד החשמל, ירכיבו על אסכסס בתחנת הרכוס של חברת החשמל, אולם נגזקים אמצעי בטיחות.

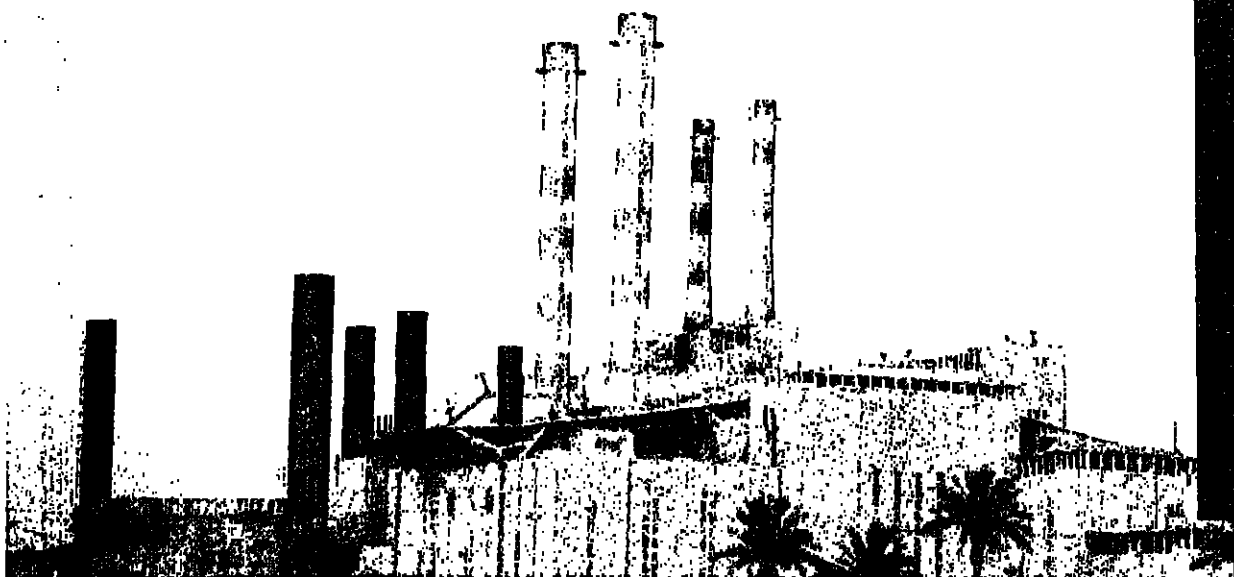
נכון, חלק משכבות הסנקסט הביליות לא רוצה שסמלם יהיוון סקיים חשש שייחוצר שגור צריני יותר. לכן הציוריים לטעמו, כנהוג גם בארה"ק, ואין כניסה לך עובדים לטעם כנוספי, שכבות אסכסט של החבלו, נצבעו בצבע מיוחד המונע התפוררות החומר ליסיים ולבאק. בית ההשקט המצוי בירושלים יצטרך לפסוק אם על חברת החשמל לפנות אל הבעלים העובדים, ואם כן, מה גובה הפיצויים. טכנת מנהיג: אמר: עשרות מיליוני שקלים.

אבל הנגלת חברת החשמל תצטרך להתמודד עם נפח קוראים לזה משבר אמון. "כל הסיפור הזה מסריח, שמי עובר בתחת הכוח ירידנו. אם ככה החברה נוגת, אל תלמדו מה היא מסתירה עכשיו. או היום אין אסכטס, אבל אני לא מרגיש שזה אומר שמי לעובדים, והחברה לא מזהירה אותנו. אני לא

חברת החשמל העובדים נבדקו

תגובות חברת החשכולו ייש כיום בנחל
שנתגלו אנלס סימני חשפה לאסנסט, ו
חולים באסנסט סימני. שהוצאו מהעברה תחת
עבודות פירוק האסנסט נעשו בתאם לכל
חוק בעבודתו ככתבם וכלשונם, ועד
ההקצת (1984 ולפני) שחלה עליו חוק
שוק כן, התלה החברה בכריקת ודאיות של חש
החשופים לאסנסט. העוברים מקבלים לידם
מנציא הבריט

חברת התשלום מימנה למקדמות כ-100
 הדגש של חתום הבחרי רודינג, בן 37, מנהל
 החברה, אף כי רובת התשלום למסד המנהל
 יב, העניין כי ב-1985 החלה חברה
 רבות והשקיעה לכאורה 100,000 שקלים
 נדשו על לבדו צילום ראש, ומעולם לא
 את התושבת העולמית 111.
 חתום יורם אוריאל, ידע שיש
 התשלום "מדינת ישראל" שיש לו את
 של תשלום בנכס. במסלול שיש שמה
 התשלום חתום, המנהל חתום על
 שחברים וזו את העניין של התשלום
 כש 4,000-5,000 ש"ל על חתום
 שיש לו כש יחיד, חתום על חתום
 יבית וגר התשלום, חתום חתום
 שלח חתום על חתום חתום חתום
 חתום את חתום חתום על חתום
 ואת חתום חתום על חתום חתום
 ער חתום על חתום חתום חתום
 חתום חתום חתום חתום חתום חתום
 חתום

תחנות הכוח בחיפה. נתגלו ממצאים על טיפול רשלני באסבסט שסיכן את העובדים

קשר השתיקה בחברת החשמל

(המשך מהעמוד הקודם)

י.מ. החל לסכול משיעור כרמי. הוא היה מעט כבד, הפסיק לעשן, אבל השיעור לא עזב אותו. מצבו היררר. הוא הלך בליקויות נחלתם, והוא לא צילמו. היא חשלה שלו דפוסים בכביית הוולנס רבם. "דפוסים" אמרו לו שלם י.מ. הימנים יתן ליקוע בוודא, שבעלי סבל כבד או מאטבסטיס, יאמור ששורה לעשות זה להישאר במעקב רפואי. נקבע לו 20 אחוז נכונות. י.מ. המשיך לעבוד, בתפקיד משרתי. לפני שלוש שנים הלך לפנים מוסדות אחי החמה ונסתר במבו.

במשך שנה ישב בעלי בבית, מחובר למכונת חמצן. בשכונסו למקלחת או לשירותים הוא התנתק מהמכונה לזמן קצר. אבל זה לא עזר. הריאות כבר לא תיפקד והחמצן לא עבר לגוף. התחתה נפש בשרי רגליו, והוא עבר ניתוח כרייתתו. אחרי הניתוח נוצר סיבוכים והוא נפטר.

ומן קצר לפני מותו, נקבעו לי.מ. 60 אחוזי נכות ו-30 אחוזי נכות נפשית. "לא תובעים את אבא ואמא. לא יורקים לבאר ששחית ממנה מים", אמר פעם לאשתו ולא שיער שבמקרה שלו אבא ואמא ידעו שהבאר מורעלת.

הדו"ח הרפואי מוסתר מהעובדים

[illegible]

ש.ב. מנסינור בן 69, גילה רק לפני שנה שהוא סובל מאנסטטויה, למרות שהיה פוסטומים העיני כבר בבריהה. נזכרה לפני שבוע שהים. "כבר לפני שנה שנים גרתי ולושה, פני נשימה, סבלתי משיוול, אבל חשתי שזה בגלל גילי. אחרי שנברקנו אצל הרופא מטעם חברת החשמל ולא מור לי כלום, ורק חיוק את התחושה שלי שאני לא חולה, מור משהו מזה!"

המקרה של י"י. מנסיינר בן 63, קצת שונה. אחרי שהגיעו מימצאים של צילומי הריאוח שלו לחברת החשמל, הוא לא רוצה להמשיך בפרסומיו. ככור או היה חולה מאוד והביטוח לאומי שכש בן 38 אחוזי נכונו.

[illegible]

לא ברור מה הביא את חברת האסמבל בשנת '87 לסלוח את בריה לבדיקה, למרות ששכנות האסמבל היו ידועות לה שנים רבות קודם לכן. מסמך פנימי של אנף אירגון ובטיחות במבר, ו-1.3.68 נושא את הכותרת: "חומרים מסוכנים - אסמבל", פיעה כי הוא אזהרה: "אבק האסמבל מסוכן לבריאות העובר", פורטות בו הוראות לטיפול באסמבל ובמוצרי.

ציטוט מהמסמך: "כהונת הערבות עם אסבט על העובדים
סתימת במסיכה מתאימה, אלא אם כן קיים במקום מיתון
ורור מיוחד. בעבודות הרכבה ופירוק יש להשתמש במסיכות
ידיה מתאימות. יש לכפות בקירח האפשר את הרצפה

هَذَا مِنَ الْمُجْمَلِ

רומיאו בערבית, יוליה בעברית

רומיאו ויוליה של שייקספיר מפגשים שתי משפחות שעליהן נאמר "כין שני בנים שונים במעלה, בעיר ורונה, עיר המחזה, איבה רבת שנים התנהלה ודם תבעה מזה וגם מזה". סיפור עתיק רומנטיקה וגוטה.

ב"רומיאו ויוליה" של תיאטרון החאן בירושלים, משפחת מונטגיו רוברת ערבית, משפחת קפולט היא משפחה יהודית רוברת עברית. בני מונטגיו מגולמים על ידי שחקנים ערבים - ישראלים ומלשחניים.

שני אוהבים, שתי שפות, שני לאומים, וצוות מעורב של שחקנים, מרכיבים את ההפקה הזאת, קרפירודיקציה של החאן עם תיאטרון אליקאטבה שבמזרח ירושלים. זו הפעם הראשונה שתיאטרון דרמטואי בישראל מעלה הצגה יהודית-פלשתינית על בסיס שווייני לגמרי. על ההפקה ממונים שני במאים, ערן בניאל ופואד עווד. במהלך החזרות הם עברו יחד את הטבח בתכרון ואת החתימה על מסמך העקרונות.

המספר הדרמטי ביותר התרחש בשבוע שעבר, הפעם, בניגוד לפעמים קודמות, גם הוסקו החזרות. האלד אלמסר, שחקן פלשתיני, מגלם את בלתיא, משרתו הנאמן של רומיאו. חאלד, בעל תעורת והות כתומה, נעצר במחסום כי אישור הכניסה שלו לירושלים תקף רק עד שעה עשר בלילה. הוא שוחרר, ולמחרת מנה למימשל בבקשה שיאריכו את אישור השוהיה שלו בתחומי הקו הירוק, בגלל החזרות. במימשל סרבו ובאותה תורמנות גם לקחו ממנו את אישור השוהיה בישראל.

השחקנים והצוות עובד את החזרות, והודיעו שההצגה לא תועלה עד שהמימשל לא יאשר לחאלד לחזור לעבודה. שרת האמנויות, שולמית אלוני, הוועקה כדי לפתור את הבעיה. "הם אמרו שאנחנו עוברים יחד, ואם מישהו נאיתנו מושבת, כולם מושבתים", מספר חאלד.

בהאגרה של חברת החשמל כרחוב בית לחם בירושלים התיימה חזרה על המערכה הראשונה של ההצגה - סיפור אוהבים של רומיאו ויוליה (נאטור, יוליה ואורנה כזו). מצביעים לי על חאלד. הוא מטר שישים וקצת, פוני קצר, מבט של ילד. "אני שמח שאת כאן. בבית שלי כבר מחכים לך", הוא אומר. לפני ההפקה הזאת אף פעם לא פגש יהודים-ישראלים. "בתחילה הרגשתי מוזר, לא הבנתי מה הם מרבים. הייתי כמו עיוור שרואה בפעם הראשונה במשך הזמן זה השתנה. נעשיתי חבריהם".

בארבע וחמש רבות בערב, אופק חאלד את תרגילי הצד הירוק שלו, שעליו מצויר סמילי גדול. הוא מתיישב ליד כסאם וועמט, המגלים את חאלד, לורנצו, ומוחמד בכיר, המגלים את מרקוציו. וועמט מבקש ממני לשמור על חאלד, שביסט לעצמו מעמד איתן כחמקדי הילד של ההפקה. "אל תעשי לו צרות", אומר לי וועמט.

בבית בכיתא-אללה האווירה מאור ירדנות. אמו של חאלד, רגילה, מקבלת את פניו. כסלון ישיבות אחרת של חאלד ושתי חברות. אחרי כמה דקות הן מפנות את השטח. מישור כסאם ומרד איתן. "הוא מיריח, רוצה רשימו של שחקנים פלשתינים. והבטתי לו שאני אעזור לו. אני תולם לוקים תיאטרון פלשתיני. יש אמנם בעיות יותר בוערות, אבל כלי תרבות וכלי תיאטרון אין לנו כיוכי. ועכשיו הזמן לתת להם".

לחאלד חשוב לרבר עם ישראלים, שעליהם, לדבריו, הוא יודע די מעט. פעם אחת היה בחל"א, לפני שנים, הוא מדבר בערנה על חוף הים. לפני ההפקה שחם עם מברא שלו, שגור על די ערסות. הוא אמר לו שהחורים דווקא בסדר, די אירופאים. "זה נכון", הוא אומר. מבררם קצת על יאמר ערפאת. חאלד קורא לו "הנשיא שלנו. החלום שלי זה להופיע בפניו. אין כבוד יותר גדול בשבילי מאשר להופיע בפני הנשיא שלנו".

יותר מזה הוא לא יגיד בעזרה מפורשת.

חני יהונאי, על תיאטרון החאן בירושלים

חני יהונאי מונצינאל של דרמות מקסימות דם, שרובן אירעו, אך חלקן עוד צפוי. ינואם מריש (מימין), נאסר ואני אבו חמד נאקדם אל עינל קולאוי ערפ צילומים של דב העצני

שיחה רוצחים

סצו בחורים חדשים באו לשכונה האוטונומית יריחו ■ עם 500 דולר בנים והרבה דם על הידיים מסתובבים אסירי העולם לשעבר בעיר ומחליפים חוויות ■ "כשחמישה אנשים דוקרים אדם בבית אחת הוא מת מהר", מסביר אחד "הייתי השוכט והתליין". "הוצאתי את האקדח ויריתי בו בראש", מספר שני. "בסך הכל העבירו אותנו לכלא יותר גדול", מתלונן שלישי ■ נשאלו להם עוד כמה חשבונות פתוחים לסאור

נשותיו של אבי ואת שמענו את, שחכם קטן אבל הבעיה שלי היא בעיה של הרבה אנשים הם הרשויות הפלשתיניות לא ימצאו לה פתרון תפוזי כאן מלחמה.

שיחור האסירים הפלשתינים במיוחד זה של 1980 שרצחו ונשפטו למאסר עולם, עני בנינו הישראלי בשקט יחסי. אחרי הכל, משפלת ישראל מרגיעה שאין למשוררים "דם יהודי" על הידיים. הם ערבי, גם אם הם בעורק אחרי ישראל, סמך פחות.

אבל גל השחרורים, במיוחד זה של 1980 אסירי העולם ששוכנו ביריחו, ראו היה קצת יותר תשומת לב. הוא סומך כחוב שמוציא אורר של דרמות אנושיות מקשיאות וט שרובן אירעו בעבר, אבל חלקן צמיתו גם בעתה. ויש אלה שהרגו ערבים עומרים בסכורה של מלחמת קשה; האם פעלו על רעת עצמם או על סמך הנתינת האם חיסלו משפתי פעלה זו סמך קורבנות תמימים. האם נדרשה כל אותה אכזרית בה השתמשו.

בסערה מעורבת החברה הפלשתינית כולל אכל היא נוגעת במיוחד לכמה אלפי בני משפחות, שאת רובם לא מעניין כלל בני האשמה או יקיריהם. חלק ניכר לוקים בעניינים אחרים מתכננים תוכניות בימים אלה ממה ומבחינתם השחרור המוקדם רק פתח את החרב.

מחכמים נשק

המשוררים מודעים לכך. יש מנסים להסוות את מקום שהייתם ביריחו ובים מבט להשיג נשק. גם נאסר אבו חמד נאקדם נשק. הסוואה שונים, כדי להקשות על מבקשי נשק. את המיפגש איתו מתאם אחיו הנדל נאקדם, לנשק, כי מוטל עלי לפרנס את אשתו, את שתי

הרגתי חיילים ולא אנשי שב"כ, שבמיוחד רציתי לחסל, כי פשוט לא הצלחתי.

הריבורים האלה אינם משכנעים את אקרים אליעזר, שאביו היה האחרון ברשימת החיסולים של נאסר אבו חמד. השניים נפגשו במקרה לפני כשבוע ביריחו. "על סמך מה הרגת את אבא שלי", שאל אל עינל. "היו לי הוכחות שהוא משתף פעולה", השיב זה. "תראה לי", הבטיח בכחב, "דש הבן. אני עוד אוכיח לך". הבטיח אבו חמד. סמך אם המחלוקת הוו תיפתר אי פעם. שבוע לאחר הריגתו של אל עינל, נורה נאסר אבו חמד כדי מסתערים נגדו. הוא לא ירע שהמסערים הצילו אותו, כנראה מנורל גרוע יותר. בחצות מתנה אל-עמאר ארב או בלילות בחור יהודי, ירדים של טייענים רבים. "לצער לי הצלחתי לחסל אותו", מספר היום האיש. "הוא היה פסיכופת-חלאל, ידעתי שהוא מסתובב עם חרב ניג'ה על הגב ועושה הרבה רות. עשיתי לו כמה מאבקים, נחש לגמר אותו, אבל לצער לי נתקלתי בו לפני שנחמס. עכשיו קרה הגורע מכל - הוא שוחרר".

רוצח הידיד

מיפגש מכלכל יותר היה לי עם ינואם מריש, בן 23, נציג כמעט בדר של דר חברון בקרב פוטי העולם שהשתכח ביריחו. בסוף דצמבר 1989, כשעת צהריים, ירה מריש בראשו של ינואם טמיה מברכו חברון, ג'ואר, שהיה בן 40 במותו. היה אחד מאנשי המשטרה הפלשתינים הכבירים ביותר. הוא היה חוקר פעולה, שנגלל קשריו וניסיונו צורך לחקירות של המטה הארצי, כלל זה פרשיות הקרקעות והשחיתות במינהל הארצי.

במשך השנים שקדמו למותו היה ג'ואר מער עיונאי של ושרור בנינו יחסי ירדיות. ליוותו

"בכלל לא, להיפך. זה חלק מהמחיר שילמתי על המאבק בכיבוש". ומה יהא עכשיו, אחת לא פוחד לחזור לחברון?

"אני חולם לחזור הביתה ולא מספר. אני מעריך שהם ינסו לחסל אותי, אבל אני אודה וזה".

■ ■ ■

סביב שולחן המסעדה, מול מתנה אל אקצה ביריחו, יושבים כמה עשרות מאסרי עולם. בפניה נציגי השחרור מנצ'ון, ממול נציגי האררה הרעול מרמאללה, מימין נציגי שכס ומשמאל נציגי חברון. כולם נתפסו לאחר מאמץ אידי שהשיקו יחידות העילית של גד"ל, הם נשפטו למאסרי עולם והשתחררו אחרי שנים ספורות. שעת ערב. מאו הוכא ליריחו מעבירים המשוררים את זמנם בבטלה מאונם, מתסלים את שאריות 500 הדולר שהוענק להם לחזרה. "בסך הכל העבירו אותנו לבית כלא גדול יותר", הם מתלוננים.

ערמאט ובכיריו יודעים היטב שחומר הנפץ הזה מסכן את כיסאם. למעלה מ-1300 פשוט עולם ממורמרים ביריחו, מהווים סכנה ליציבות המימשל הסרי. אולם מסתבר שהבעיה הכלכלית של האסירים היא הבעיה האמיתית. היא הפכה להיות אחד המוקשים הגדולים והממכנים ביותר שהורשע מביצ אלמונים לביתו, ניט לחטוף את אמו, וכשהתנגדה יד בה למות. מריש משוכנע כי היתה זו נקמת דם של משפחת טמיה.

אבל הוא לא גמר לשלם את המחיר. ביום בו נשפט למאסר עולם מת אביו מהחנקת לב. הורשע מוטטה סופית את בריאותו והרעועה בלא-הכי.

אחת לא מתורפר

המור הוא שדווקא כאן נמצא הלוכי החזק ביותר של עמי מוסר, יודם שקולנוע דודר בן שימול, "אם זה שלום או צורך למחל לכולם, גם ליהודים", הם אומרים. "אם לא ישחררו את כל החברים שלנו, אנחנו לא נשכ בשקט".

הדרד האושר

עורך יום: אבנר אברחמי • עורך לילה: דוד גבע

בית חם עשיר
אין סיכוי להימנע
ב. חנוך לנחשית נכר
ג. חנוך לנחשית נכר

מאות אלפי ישראלים יוצאים מהאון

רומניה

הצלחותיה של נבחרת רומניה במונדיאל הפיחו גאוה בקרב רבים מיוצאי רומניה בישראל

מיכה חריש - האגדה והאיש

מפבררי בוקרשט להגה הפיקוד בממשלה
מאות אלפי מעריציו של מיכה חריש לא הופקו כשרא השבוע חגור על מנהיגותו של רבין. הכל יורעים שגילית מושבות המריה כירי הוא רק עניין של זמן. חריש הכריז מול בוקרשט ב-1934 והנהיג ככר בלדותו את התנועה הציונית במעון ויצ"ר המקומי. פכאן ועד לתפקיד שד המסחריות עשייה הדרך היתה כרוזה. עתה, כשקני כל העולם נשאות אליו, הוא יורע שהגיע הרגע שלו להביק. וכמו במלחמת האזרחות של צרפת נאותו מרבה חריש לצטט, הוא עוד יראה לכולם ש"מלישיק זה לא רק צורה - יש בה כריזי כשרי".

למה רומניה?

לפני כמה לילות, בעת המשחק בין ברזיל לרומניה התארחת באולפן הטלוויזיה הישראלית קבוצת נערים מברזיל. נערים נחמדים. ראו שהם משלג. המנחה הבית בהם בהערצה. אחר כך נוכרנו שכעצם כל בני העדה הברזילאית הנונית וזכים ליהם של כבוד בלתי רגיל אצלנו. אל כל קיבוצניק מהדרום עם תוף מרים מתייחסים כאילו היה אינדיאני מצר האמא ואח של מלה מצר האבא. השאלה למה? כמה זמן
את בני העדה הרומנית מעולם לא הומינו לאולפן. והם מצרם התרגלו מוזן שלא נותנים להם כבוד גם בתחומים אחרים. את ארץ מוצאם מזכירים יוצאי רומניה רק אם לוחצים עליהם, וגם אז רבים מהם אומרים שמדובר ברומן צ'כוסלובקיה.
מוד לא כלום לא הגיעה העת לברוק, דרעקים שכמונו, מה עשינו במהלך המהפכה הציונית ער שגרמנו לציבור ענק במדינה שמגיע את גלגלי המשק, הצבא, הפוליטיקה, האמנות, הבידור ומה לא, להתבייש כל כך במוצאם
מישהו מוסמך (אולי וועדה) צריך לברר בתוקף כיצד זה החרדנו בהם את תחושת הנחיתות ער שכל מילה בשפתם היפה, הרומנית, נשמעת כמו כריחה של הגשם.
46 שנים עסקנו בטיהור אתני-נפשי מתמשך, ואין שעה יפה יותר לחקו את המעוות, מאשר עתה, בשעה שאנו חווים בביצועיה של נבחרת הפלא הרומנית כמשחקי במונדיאל.

קוראים יקרים, כאשר נשאלנו בעד מי אנחנו לא היססנו לרנע. לא ניוקקנו לשום הילוך חור. רומניה - קבענו נחרצות. לא הולנד ולא בראזיל. אונהאיגטה רומנית

(שורות אלו נכתבו לפני המשחק נגד שווייץ)

רומניה - שווייצריה של הקרפטים

מאחורי הדימוי האפור, אותו הרביקו לה שכניה, מסתתרת אימפריה של פיוט. השבוע היו אלה הקולומביאנים השחצנים, שלמדו את הלך

2 בנות כפר רומניות בלבוש מסורתי, באימוני נגיחה האופייניים לאזור טימישוארה

אוצרות הטבע של רומניה

- תירס בקופסה
- קלחי תירס
- תירס על הכיפק
- סכ"ם מהילטון

רומניה

בוקרשט

מונטנאצ

קלוד

מפת רומניה

תעודת זהות

רגלו זה הרגל הרומני. את ההשראה נטלו בני רומניה מהטריקלור הצרפתי, בשינוי קל. הצהוב (במרכז) מסמל את שדות התירס, בהם התברכה מלודתם האהובה.
מטבע: ליי
כלים: פורצלן
רומנים: רומנים למשרות
משקל: שפריץ
אישיות: ננסי ברנדיס
חיסון: קרימה רומניה שלי
תחביב: כסף קטן
קו: 42 (לטרנסילבניה)

BUKAREST BY NIGHT

נפש בעיל בהרים

מחננדס אדריאן רדוציו, האיש שהעניק לעולם את חידלתא, כפי שצולם במשרדו הממואר בקונסטנצה: "חללתי על מכונית בלי מעצורים, ותעשיית חרכב בעולם עדיין מתקשה לעכל את פריצת חדר".

רומנים ששינו את פני ההיסטוריה

צחק, שתית אותה!

קרא בשבוע הבא ב הדרד האושר

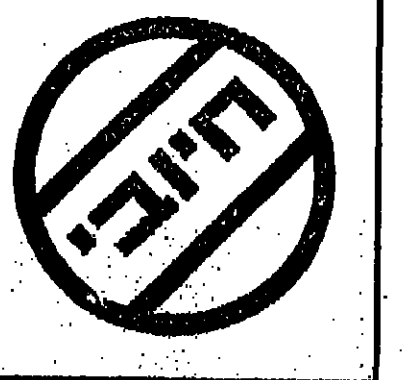
25 נשים שניסו להעביר לערוץ הסרטים (4) כאמצע שידור גרמניה ספרד וביורוספורט) ונחבלו, מרבידות לראשונה על ווגיות בצילו של מרדכי שפילר, מספר חברתי

אמני העולם מגיבים והפעם: אדוארד מונק

רגע של שיר
מלאו אסמכו בד ויקבנו יין
בתינו הזמים, הדמים מתנוקות
והישישיטיטיטיטי
נרק יצמי בשביחיה
מערר הבקשי מאיתנו מכורה,
ואאין ואאין עריין
מערר הבקשי מאיתנו מכורה,
ואין ואין עריין

לקוראים

בדיקת אידם

(לשימוש ביתי)

